

Θανάσης Δουμακής

ΟΙ ΡΑΨΑΝΙΩΤΕΣ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΜΗΤΡΟΣ ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΔΕΛΦΟΣ ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821.

Εισαγωγικά

Η Ραψάνη δεν ανέδειξε μόνο σημαντικές προσωπικότητες στον χώρο των γραμμάτων, αλλά φαίνεται ότι δεν υστέρησε και στον χώρο της αγωνιστικής δράσης κατά του δυνάστη στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας. Έτσι, εκτός από τη σημαντική προσωπικότητα του Αναστασίου Ελαιώνος, που δημοσιεύσαμε πρόσφατα στο *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*,¹ σήμερα αναδεικνύουμε δύο ακόμη ραψανιώτες αγωνιστές: τον Μήτηρο Λιακόπουλο και τον αδελφό του Νικόλαο, παιδιά του περίφημου Λιάκου, κλεφταρματολού του Ολύμπου. Αυτά αποδεικνύονται από δύο έγγραφα: 1. Τον *Κατάλογο Της Α' εκατονταρχίας του Σώματος του Τόλιου Λάζου*² (21.11.1828) με υπογραφή του εκατόνταρχου Γιάννη Βελέντζα³, στο οποίο ο Νικόλαος Λιακόπουλος, με τον βαθμό του εικοσιπένταρχου, εμφανίζεται να κατάγεται από τη Ραψάνη⁴ και 2. Το με ημερομηνία 28.10.1829⁵ έγγραφο, όπου βεβαιώνεται από τους αγωνιστές Σπυρομήλιο, Νικόλαο Κριεζιότη και Γιαννάκη Ράγκο ότι ο Νικόλαος Λιακόπουλος είναι γνήσιος αδελφός του Μήτρου Λιακόπουλου.

Ο Μήτηρος Λιακόπουλος (1791-1829)

Σύμφωνα με τον Ν.Κασομούλη, ο Μήτηρος Λιακόπουλος ήταν γιος του περίφημου κλεφταρματολού Λιάκου (1770-1804), ο οποίος έδρασε

¹.Θανάσης Δουμακής, «Η δράση του Ραψανιώτη Αναστ. Ελαιώνος κατά την Επανάσταση του 1821», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 64 (2013) 145-156.

². Για τον Τόλιο Λάζου βλ. Θανάσης Δουμακής, «4 ανέκδοτα έγγραφα του 1828 για τους ολύμπιους αγωνιστές Χρ. Περραιβό, Αναστ. Ελαιώνα και Τόλιο Λάζου», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 67(2015)12-16.

³. Ο **Γιάννης Βελέντζας (1797-1854)** καταγόταν από τον Αλμυρό, αγωνιστής του 1821 και μετά αξιωματικός χωροφυλακής. Βλ. Κώστας Σπανός, *Άγνωστοι Θεσσαλοί κλεφταρματολοί κατά την επανάσταση του 1821*, εκδ. οίκος Αντ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη 2005, 157-207.

⁴. ΓΑΚ, Αρχείο Καποδίστρια/ Γενικό Φροντιστήριο (1824-1830), φάκ.21, λήψη 1977 Στο έγγραφο αυτό που δημοσιεύεται για πρώτη φορά αποδεικνύεται ότι η οικογένεια του γνωστού κλεφταρματολού Λιάκου είχε τόπο καταγωγής τη Ραψάνη. Άλλωστε στο βορειοδυτικό τμήμα της Ραψάνης, το γνωστό σπήλαιο *Βρυσλιού* φέρει και δεύτερη ονομασία *Στ'Λιάκ'ντρύπα*. Είναι πολύ πιθανό το ανωτέρω σπήλαιο να αποτελούσε το κρησφύγετο του περίφημου κλεφταρματολού. Βλ. Θανάσης Δουμακής, «Τα τοπωνύμια της Ραψάνης», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 65.

ΓΑΚ, Αρχείο Καποδίστρια, Γραμματεία των στρατιωτικών (1829-1833), φάκ.36, λήψεις 107, 108, 121.

⁵. ΓΑΚ, Αρχείο Καποδίστρια, Γραμματεία στρατιωτικών (1828-1831), φ.17, λήψη 688.

στον Όλυμπο.⁶ Αυτό το επιβεβαιώνει άλλωστε και ο γιος του Επαμεινώνδας σε αίτηση του 1865 που απευθύνει προς την *Επιτροπήν την επί των εκδουλεύσεων του ιερού αγώνος*, που δημοσίευσε στο *Θεσσαλικό Ημερολόγιο* η Αθηνά Ματράκη⁷. Γενικά, η συμμετοχή του στον επαναστατικό αγώνα υπήρξε πολύ σημαντική, καθώς μάλιστα ο κύκλος της τριανταοχτάχρονης ζωής του έκλεισε με τη θυσία του στη μάχη των Θηβών τον Ιούνιο του 1829.⁸

Συμφωνα με τον Χρ. Στασινόπουλο (*Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασεως του 1821*),⁹ ο Μήτρος Λιακόπουλος, με την έκρηξη της Επανάστασης, έλαβε μέρος στην εξέγερση στην Κασσάνδρα, επικεφαλής 400 αγωνιστών. Τούτο όμως δεν είναι βέβαιο, καθώς το όνομά του συγχέεται με έτερο αγωνιστή, τον Δημήτριο ή Μήτρο Λιακόπουλο του Κωνσταντίνου, κάτοικο Ξηροχωρίου Ευβοίας, ο οποίος όντως πολέμησε στην ανωτέρω περιοχή. Βέβαιο πάντως είναι ότι ο Μήτρος Λιακόπουλος τον επόμενο χρόνο, το 1822, πολέμησε στην Κάρυστο και στα Βρυσάκια της Εύβοιας, έχοντας υπό τις διαταγές του τον συνονόματό του Δημήτριο Κων/νου Λιακόπουλο. Τις ανωτέρω πληροφορίες τις αντλούμε από δύο πιστοποιητικά του Χρ. Περραιβού (αριθ. 504 και 17.718 του 1940).¹⁰ Τον ίδιο χρόνο μαζί με άλλους αγωνιστές (Καρατάσο, Διαμαντή Νικολάου, Κ.Μπίνο, Α.Γάτζο και Δουμπιώτη) συμμετείχε σε επιχειρήσεις στη Μαγνησία. Τον Απρίλιο και τον Μάιο του 1823, πολέμησε στο Τρίκερι στο πλευρό του γέρο-Καρατάσου,¹¹ όπως βεβαιώνει και ο γιος του ο Τσάμης Καρατάσος. Στη συνθηκολόγηση μάλιστα που ακολούθησε, ανάμεσα στον Κιουταχή και τον γερο-Καρατάσο, ο Κουταχής αναγκάστηκε να αποσυρθεί από ολόκληρη τη Μαγνησία, εκτός από το Τρίκερι, τη διοίκηση της οποίας ανέλαβαν τα πρωτοπαλίκαρα του γερο-Καρατάσου: ο Μήτρος

⁶ Ν.Κ.Κασομούλης, *Ενθυμήματα Στρατιωτικά της Επανάστασεως των Ελλήνων 1821-1833*, Εισαγωγή και σημειώσεις υπό Γιάννη Βλαχογιάννη, τ.Α', Αθήναι 1839-1842, σ.12.

⁷ Αθηνά Ματράκη, «Τρεις Θεσσαλοί αγωνιστές του 1821, ο τυρναβίτης Παναζής Δανιήλ Καγόνης, ο Αμπελακιώτης Ιωάννης Κοτζιάς και ο ολύμπιος Μήτρος Λιακόπουλος», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 66 (2014) 161-174

⁸ ΓΑΚ/Αρχείο περιόδου Καποδίστρια/ Γραμματεία των στρατιωτικών (1828-1831), φ.17, λήψη 685.

⁹ Χρ. Στασινόπουλος, *Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασεως του 1821*, Επικαιρότητα, τ.Γ, 198-199.

¹⁰ Γ. Χ.Χιονίδης «Ανέκδοτα έγγραφα και άλλα στοιχεία τους κλεφταρματολούς του Ολύμπου κατά την επανάσταση του 1821», *Μακεδονικά*, 20, (1980) 139-140..

¹¹ Γιώργος Θωμάς, *Ο Πηλιορίτης Οπλαρχηγός Γιώργης Ζορμπάς (1768-1856)*, Βόλος 1983, 69 και Γιάννης Κορδάτος, *Ιστορία της επαρχίας Βόλου και Αγιάς*, Αθήνα 1960, 736.

Βασδέκης (το Πήλιο), ο Γιάννης Βασδέκης (το Βελεστίνο και τον Αλμυρό) και ο Μήτρος Λιακόπουλος (την επαρχία Αγιάς- Κισσάβου).¹²

Είναι γνωστό ότι μετά την αποτυχία της Επανάστασης στον Όλυμπο και στη Μακεδονία οι ολύμπιοι αγωνιστές κατέβηκαν στη νότια Ελλάδα και μαζί με άλλους Θεσσαλούς πλαισίωσαν τα στρατιωτικά σώματα πολλών οπλαρχηγών.¹³ Τα νησιά των Βόρειων Σποράδων και ιδιαίτερα η Σκιάθος και η Σκόπελος δέχθηκαν τους περισσότερους από αυτούς με τις οικογένειές τους.¹⁴ Την ίδια πορεία ακολούθησε και ο Μήτρος Λιακόπουλος, ο οποίος εγκαταστάθηκε αρχικά και για μικρό χρονικό διάστημα στο Τρίκερι και, μετά τη συμφωνία του Καρατάσου με τον Κιουταχή που προαναφέραμε, στη Σκύρο. Σύμφωνα με τον Κωστή Αναστ. Κωνσταντινίδη, ο Μήτρος Λιακόπουλος εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στη Σκύρο το 1823, μαζί με τον Γιώργο Ζορμπά από το Προμύρι Τρικέρων και τον Σταύρο Βασιλείου τον αποκαλούμενο Αργυροκαστρίτη.¹⁵ Η εγκατάστασή του, όμως, στη Σκύρο ήταν προσωρινή καθώς, από τα έγγραφα που δημοσιεύουμε, στις αρχές του 1825 φέρεται εγκατεστημένος με την οικογένειά του στη Γλώσσα Σκοπέλου. Εξάλλου, από τον *Κατάλογο των παροίκων της νήσου Σκοπέλου 1829: τη 2 απριλίου εν Σκοπέλω* του «Αρχείου Αγωνιστών» της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος (Αθηνών), που δημοσίευσε ο Γ.Χ.Χιονίδης στο περιοδικό *Μακεδονικά*¹⁶, μαθαίνουμε ότι η ενδεκαμελής οικογένειά του είναι εγκατεστημένη στη Σκόπελο μέχρι και το 1829.¹⁷

¹². Γιώργος Χιονίδης, «Σχεδιάσμα περί του γερο-Καρατάσου και της οικογενείας του», *Μακεδονικά*, 9 (1969) σ. 295-315. Για την ίδια συνθήκη ο Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, στηριζόμενος στον Χρ. Περραιβό γράφει ότι ο Μ. Λιακόπουλος έλαβε υπό την διοίκησή του και την περιοχή της Ραψάνης. Βλ. Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, *Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο, Σκιάθο και Σκόπελο κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 μέχρι και της Αντιβασιλείας του Όθωνα*, τ. 1, Αθήνα 1988, σ.127.

¹³. Βασίλης Σπανός, «Ένα έγγραφο του 1842 για 12 Θεσσαλούς και μακεδόνες πρόσφυγες της Αταλάντης», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 35 (1999) 161-170.

¹⁴. Απ. Βακαλόπουλος, *Πρόσφυγες και προσφυγικόν ζήτημα κατά την επανάστασιν του 1821*, Θεσσαλονίκη 1939, σ.21-23,24-28,32-46 και 106-109 και Γιώργος Χ. Χιονίδης, «Οι Μακεδόνες πρόσφυγες της Σκοπέλου στα 1829», *Μακεδονικά* 17, (1972), 124-138.

¹⁵. Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, *Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο.....*, ό.π. σ.114.

¹⁶. Γιώργος Χ. Χιονίδης, «Οι Μακεδόνες πρόσφυγες της Σκοπέλου στα 1829», *Μακεδονικά* σ.129.

¹⁷. Συνολικά βρίσκονται εγκατεστημένες 30 οικογένειες ολυμπίων αγωνιστών. Βλ Γιώργος Χ. Χιονίδης, «Οι Μακεδόνες πρόσφυγες.....», ό.π. σ. 136.

Έχοντας τη Γλώσσα Σκοπέλου ως ορμητήριο ο Λιακόπουλος ανέπτυξε ποικίλη επαναστατική δράση, όχι μόνο στην ξηρά αλλά και στη Θάλασσα. Έτσι, μετά τη συνθηκολόγηση του γερο-Καρατάσου με τον Κιουταχή, ο Λιακόπουλος συνέχισε τον πόλεμο στην Εύβοια και στη Σκιάθο το Φθινόπωρο του 1823. Κατηγορήθηκε, ωστόσο, για ανάρμοστη συμπεριφορά απέναντι στους κατοίκους των νησιών, χωρίς, όμως, να υπάρχουν τα αντίστοιχα αποδεικτικά στοιχεία. Την περίοδο αυτή μάλιστα, εξαιτίας και της αδράνειας της κυβέρνησης, στις βόρειες Σποράδες επικρατούσε πραγματικό χάος. Οι οπλαρχηγοί του Ολύμπου δεν στάθηκαν πάντα στο ύψος των περιστάσεων και καθώς η κυβέρνηση αδυνατούσε να καταβάλει τους μισθούς των στρατιωτών επιδόθηκαν αυτοί σε ληστείες και πειρατείες. Μερικοί μάλιστα δε δίστασαν να έλθουν σε συνεννόηση με τους τούρκους πασάδες και για τούτο χαρακτηρίστηκαν «προσκυνημένοι». Είναι λοιπόν ενδεχόμενο, μέσα στην παραζάλη των καιρών, να έχει υποπέσει σε λάθη και ο Λιακόπουλος σε βάρος των ντόπιων πληθυσμών. Θα αναφερθούμε εν συντομία στα γεγονότα αυτά.

Στο με ημερομηνία 4.02.1825 έγγραφο που δημοσιεύουμε¹⁸ οι κάτοικοι της Γλώσσας Σκοπέλου εξουσιοδοτούν τον Μ. Λιακόπουλο να κάψει το σπίτι του Κωνσταντή Παναγιώτη Ζαχαρία και να τον εξορίσει από την «Πατρίδα» του, επειδή ο τελευταίος ακολουθώντας την παλαιά συνήθεια αρραβώνιασε την κόρη του και της έδωσε ως προίκα το σπίτι του. Το έθιμο αυτό οι κάτοικοι της γλώσσας, όπως αναφέρεται στο έγγραφο, αποφάσισαν να το καταργήσουν σε συμφωνία μάλιστα με τους δημογέροντες. Το έγγραφο υπογράφουν ορισμένοι ταραχοποιοί της Γλώσσας και μεταξύ αυτών και ο Αλεξανδρής Σιδέρη(ς), ο οποίος απασχόλησε για τη συμπεριφορά του και το Υπουργείο Εσωτερικών. Τελικά το Υπουργείο με έγγραφό του (13.06.1825) προς τον έπαρχο Σκοπέλου ζήτησε να συλληφθεί ο ανωτέρω κακούργος και να πληρώσει όλες τις ζημίες που προξένησε στο σπίτι Κωνσταντή Παναγιώτη Ζαχαρία, το οποίο στηνπροσπάθειά του να το πυρπολήσει.¹⁹ Στην

¹⁸. ΓΑΚ/Αρχείο Αγώνος/ Γραμματεία των Ναυτικών (1821-1827),φ.15,λήψη 9.1ω ω Το ίδιο έγγραφο δημοσίευσε και ο Κωστής Α. Κωνσταντινίδης, αλλά με κάποια λάθη που έγιναν στη μεταγραφή. Βλ. Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, *Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο.....*, ό.π. σ.164.

¹⁹. Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, *Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο.....*, ό.π. σ.166.

ανωτέρω υπόθεση ενεπλάκη και το όνομα του Μ. Λιακόπουλου, χωρίς όμως να αποδειχθεί ότι ο ίδιος είχε οποιαδήποτε συμμετοχή.

Η δεύτερη κατηγορία, που εξυφάνθηκε την περίοδο αυτή εναντίον του, αναφέρεται στο γεγονός ότι ο ίδιος και οι οπλαρχηγοί Γ. Ζορμπάς και ο καπετάν Αποστόλης αποπειράθηκαν να προσκυνήσουν τον Μοχαφούτη Τρικέρων Ταχίρ Κονίτζα. Η κατηγορία προέκυψε από την απαντητική επιστολή με ημερομηνία 9.05.1825 του τούρκου πασά προς τον Γιώργη Ζορμπά και μία δεύτερη του ίδιου προς τον καπετάν Αποστόλη με ημερομηνία 9.05.1825, από τις οποίες φαίνεται ότι οι ανωτέρω οπλαρχηγοί επιδίωξαν κάποια συνεργασία με την τουρκική πλευρά. Στην προκειμένη περίπτωση αναφέρθηκε και το όνομα του Μήτρου Λιακόπουλου ως συντάκτη της πρώτης επιστολής και αποτέλεσε αυτό αφορμή να κατηγορηθεί για προσκύνηση των Τούρκων.²⁰

Όμως, από τα έγγραφα που δημοσιεύουμε, αποδεικνύεται ότι την άνοιξη του ίδιου έτους ο Μήτρος Λιακόπουλος βρισκόταν σε επαφή με την Διοίκηση για τη συμμετοχή του στον αγώνα κατά του Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο. Πιο συγκεκριμένα, στις 3 Απριλίου του 1825 απηύθυνε επιστολή προς τον έπαρχο Σκοπέλου με την οποία του ανακοινώνει ότι πήρε ειδοποίηση από τον καπετάν Γκούρα και τους λοιπούς καπετάνιους να είναι έτοιμος να συμμετάσχει σε επιχειρήσεις και ζητεί μπαρούτι για τα κανόνια.²¹ Στο ίδιο πνεύμα κινείται και μία ακόμη επιστολή του με ημερομηνία 7 Απριλίου 1825 που την απευθύνει στον καπετάν Σάββα.²² Ακόμη από επιστολή του Υπουργείου του Πολέμου προς τον ίδιο και τους λοιπούς καπετάνιους της νήσου Σκιάθου, με ημερομηνία 1.05.1825, πληροφορούμαστε ότι αυτοί διατάσσονται να στρατολογήσουν όσους περισσότερους μπορούν και να μεταβούν στην Ύδρα το ταχύτερο.²³ Πράγματι από έγγραφο του ίδιου προς το Υπουργείο του Πολέμου φαίνεται ότι ο Μ. Λιακόπουλος με 120 άνδρες ανταποκρίθηκε στο ανωτέρω κάλεσμα και βρέθηκε στην Ύδρα από 24

²⁰. Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, *Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο.....*, ό.π. σ.1684,168.

²¹. ΓΑΚ, Συλλογή Βλαχογιάννη(1600-1950), σειρά 1,Αρχείο Αγώνος, Κατάλ. Α' (1588-1902), φ. 57, λήψεις 84.

²². ΓΑΚ, Συλλογή Βλαχογιάννη(1600-1950), σειρά 1,Αρχείο Αγώνος, Κατάλ. Α' (1588-1902), φ. 57, λήψεις 86.

²³ΓΑΚ/Υπουργείο του Πολέμου,φ.142,λήψη 20.

Μαΐου έως 12 Ιουνίου, ενώ από 12 Ιουνίου έως 13 Αυγούστου πήρε μέρος στην εκστρατεία με τον Δημήτριο Υψηλάντη στους Μύλους.²⁴

Στις ανωτέρω επιστολές, οι οποίες είναι σύγχρονες του τελευταίου γεγονότος, φαίνεται καθαρά η διάθεση του Μήτρου Λιακόπουλου να προσφέρει τις υπηρεσίες του προς την πατρίδα και ότι υπάρχει αμοιβαία εμπιστοσύνη. Επομένως οι κατηγορίες που εξυφάνθηκαν εναντίον του αποδεικνύονται αβάσιμες.

Αμέσως μετά, τον Ιούνιο του 1825, με διαταγή της Διοικήσεως (8.06.1825) διατάσσεται να τεθεί με 80 στρατιώτες υπό τις διαταγές του στρατηγού Ιωάννη Γκούρα.²⁵ Ο Λιακόπουλος, όμως, με διπλωματικό τρόπο αρνήθηκε να υπακούσει, προβάλλοντας ως δικαιολογία ότι δεν μπορεί να συμμετάσχει σε επιχείρηση παρά μόνο με το σύνολο του στρατιωτικού σώματός του, που αριθμούσε τότε, όπως ο ίδιος ισχυρίζεται, περί τους 200 στρατιώτες²⁶. Κατά τη γνώμη μου, πιθανότερη αιτία της άρνησής του αποτέλεσε το γεγονός ότι ο Γιάννης Γκούρας, στρατηγός με ιδιαίτερες ικανότητες, αναμείχθηκε με αρνητικό τρόπο στον εμφύλιο.²⁷ Ακολούθησε νέα εντολή της Διοίκησης (18.06.1825) με την οποία διατάσσεται να τεθεί υπό τις οδηγίες του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη με όσους περισσότερους μπορεί να στρατολογήσει.²⁸ Πράγματι, από έγγραφο του ιδίου προς το Υπουργείο του Πολέμου, φαίνεται ότι ο Μ. Λιακόπουλος με 120 άνδρες ανταποκρίθηκε στο ανωτέρω κάλεσμα και βρέθηκε στην Ύδρα από 24 Μαΐου έως 12 Ιουνίου, ενώ από 12 Ιουνίου έως 13 Αυγούστου πήρε μέρος στην εκστρατεία με τον Δημήτριο Υψηλάντη στους Μύλους.²⁹

²⁴. ΓΑΚ/Υπουργείο του Πολέμου (1822-1827), φ.142, λήψη 15,16.

²⁵. ΓΑΚ, Αρχείο αγώνος, Υπουργείο του Πολέμου (1822-1827), φ.93, αρ. 7931 λήψη 159.

²⁶. ΠΗΓΗ: ΓΑΚ/ Αρχείο Ιω. Καποδίστρια/ Γενικό Φροντιστήριο (1825-1830), φ. 47, λήψη 429. Από την ίδια επιστολή ακόμη πληροφορούμαστε ότι ο Μ. Λιακόπουλος πήρε μέρος στις επιχειρήσεις «εις Τρίκερι εις Εύριπον και αλλαχού». Για τα γεγονότα στο Τρίκερι βλ. σημ. 9.

²⁷. Η άποψή αυτή, άλλωστε, ενισχύεται και από το έγγραφο του Δημητρίου Υψηλάντη που δημοσιεύουμε, σύμφωνα με το οποίο στη μάχη των Μύλων πήρε μέρος με 82 στρατιώτες. Βλ. ΓΑΚ/Υπουργείο του Πολέμου, φ. 142, λήψη 17.

²⁸. ΓΑΚ, Αρχείο αγώνος (1822-1827), φάκ.96, αρ. 8256, λήψη 111.

²⁹. ΓΑΚ/Υπουργείο του Πολέμου, φ. 142, λήψη 115,16. Στην ίδια μάχη ο ραψανιώτης αγωνιστής Αναστάσιος Ελαιών φρόντισε να εξασφαλίσει 100 ολύμπιους αγωνιστές για την προσωπική ασφάλεια του Δ. Υψηλάντη. ²⁹Βλ. Ν.Σπηλιάδης, Απομνημονεύματα, Αθήνησιν, 1852, Β', 331.

Στη μάχη αυτή, όπως μας πληροφορεί ο στρατηγός Μακρυγιάννης, ο Λιακόπουλος πολέμησε ηρωικά και αναφέρεται μάλιστα σ'αυτόν με πολύ επαινετικά λόγια, καθώς τον χαρακτηρίζει φίλο του και άξιο πολεμιστή.³⁰ Στις 5 Αυγούστου 1825 με επιστολή του προς το Υπουργείο του Πολέμου ο Μήτρος Λιακόπουλος με άκρως ευγενικό τρόπο επιδιώκει να του αναγνωριστούν οι αγώνες προς την πατρίδα και να του δοθεί το ανόλογο αξίωμα.³¹ Τελικά η Προσωρινή Διοίκηση της Ελλάδος του αναγνώρισε την πολεμική του δράση και με την από 11.8.1825 απόφασή της, του απένειμε τον βαθμό του αντιστρατήγου.³²

Έκτοτε και έως τον θάνατό του (1829) ο Λιακόπουλος με τους άνδρες του συμμετείχαν σε επιχειρήσεις στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα.³³ Από επιστολή του προς το Υπουργείο Πολέμου (6.11.1825) από το Ναύπλιο, πληροφορούμαστε ότι ζήτησε την έγκριση του λογαριασμού μισθοδοσίας των στρατιωτών του από την επιχείρηση που ανέλαβαν στην Άμφισσα, 25 ημέρες νωρίτερα.³⁴ Ακόμη από την αλληλογραφία του με το ίδιο Υπουργείο και το Επαρχείο Μεγάρων μαθαίνουμε ότι τους τελευταίους μήνες του Φθινοπώρου του 1825 βρέθηκε στην περιοχή των Μεγάρων, όπου όμως θεωρήθηκε ανεπιθύμητος από τους τοπικούς άρχοντες, κυρίως για το γεγονός ότι ζητούσε την καταβολή του μισθού και του σιτηρέσιου των στρατιωτών του.³⁵

Και καθώς το στρατιωτικό του σώμα δεν ήταν ολιγάριθμο,³⁶ έπρεπε να λάβει πρόνοια για την εξασφάλιση της μισθοδοσίας και της διατροφής

³⁰.Χρ.Α.Στασινόπουλος, *Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασεως*, τ.Γ', έκδ. Δεδεμάδη, σ.198-199. Ο συγγραφέας μνημονεύει και ένα χωρίο από τα Απομνημονεύματα του Μακρυγιάννη: «Βλέπουμεν από τ' Ανάπλι κι' έρχετται ένα μιντάτι· ήταν ο γενναίος Μήτρος Λιακόπουλος, άξιον παλληκάρι και καλός πατριώτης. Ήρθε με πενήντα ανθρώπους, όλοι παλιοί αξιωματικοί και στρατιώτες, πατριώτες πολλά γενναίοι, όλοι καλοί. Ήταν στενός μου φίλος και ήρθε· ότ' ήταν παλληκάρι».

³¹. ΓΑΚ/ Υπουργείο του Πολέμου, φ. 114, λήψη 301.

³². Αθηνά Ματράκη, «Τρεις Θεσσαλοί αγωνιστές του 1821, ο τυρναβίτης Πανατζής Δανιήλ Καγόνης, ο Αμπελακιώτης Ιωάννης Κοτζιάς και ο ολύμπιος Μήτρος Λιακόπουλος», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 66 (2014) 161-174.

³³. ΓΑΚ, Αρχείο περιόδου Καποδίστρια, Γραμματεία/Υπουργείο της Θρησκείας (1828-1833), φάκ. 18, λήψη 147.

³⁴ ΓΑΚ/ Υπουργείο του Πολέμου, φ.151, λ.189.

³⁵. ΓΑΚ/Υπουργείο του Πολέμου, φ.166, λ. ηψη 88,89 και 94,166.

³⁶. Από έγγραφο της 18^{ης} Μαΐου 1829 πληροφορούμαστε ότι το στρατιωτικό σώμα του Λιακόπουλου ανέρχεται σε 111 άνδρες. Βλ. ΓΑΚ/ Αρχ. Καποδίστρια/ Γεν. Φροντιστήριο (1825-1830), φ.47, λ. 429.

του, δεδομένου ότι η Κυβέρνηση δεν ανταποκρίνονταν πάντα έγκαιρα. Για τον λόγο αυτό, όταν στις 27 Μαρτίου 1826 βρέθηκε στον **Λιμένα της Σκιάθου ή της Σκοπέλου** με γράμμα του ιδίου προς τον ηγούμενο του πλησιέστερου μοναστηριού ζήτησε για τους στρατιώτες του τρόφιμα.³⁷ Τον επόμενο χρόνο, τον Νοέμβριο του 1827, πήρε μέρος στην εκστρατεία στο Τρίκκερι μαζί με τους: Βάσο, Αποστολάρα, Κριεζώτη, Βελέντζα, Τόλιο και Ζορμπά. Η μάχη που διεξήχθη ήταν πεισματώδης και νικηφόρα για τους Έλληνες. Οι απώλειες των Τούρκων ήτα μεγάλες, αλλά τη νίκη τους αυτή οι Έλληνες δεν την αξιοποίησαν, καθώς δεν συνέχισαν τον αγώνα.³⁸

Όμως ανάγκη για την ικανοποίηση των αναγκών των στρατιωτών του, τον έκανε να εμπλακεί τον Ιούνιο του 1827, στην αρπαγή ενός ιστιοφόρου πλοίου από τον όρμο της Καρίτσας της Λάρισας, το οποίο ίδιος θεώρησε εχθρικό και το οδήγησε στη συνέχεια στο λιμάνι της Σκοπέλου, όπου το εγκατέλειψε. Αλλά ο πηλιορίτης οπλαρχηγός Γεώργιος Ζορμπάς, βλέποντάς το αφύλαχτο άρπαξε τη γούμενα του πλοίου και εξαιτίας κάποιας θαλασσοταραχής υπέστη αυτό μεγάλες ζημίες. Για την καταστροφή του πλοίου κατηγορήθηκε τόσο ο Μήτρος Λιακόπουλος και παραπέμφθηκε στο Αντιθαλάσσιο Δικαστήριο, αλλά και ο Γ. Ζορμπάς, μετά από καταγγελία του πρώτου. Για τούτο κλείστηκε στη φυλακή της Αίγινας τον Μάρτιο του 1828 και με απόφαση του Αντιθαλασσίου Δικαστηρίου τιμωρήθηκε με υψηλό πρόστιμο 14.953,6 γροσίων.³⁹ Ταυτόχρονα στην ίδια φυλακή κλείστηκε και ο Γιώργης Ζορμπάς εναντίον του οποίου εκκρεμούσαν και άλλες κατηγορίες. Ο Μήτρος Λιακόπουλος αδυνατώντας να καταβάλει το υψηλό πρόστιμο που του επιβλήθηκε και αιθανόμανος ότι δεν ήταν ο ίδιος ο υπαίτιος της καταστροφής του πλοίου δραπέτευσε από τη φυλακή λίγους μήνες μετά. Τη δραπέτευσή του, όμως, εκμεταλλεύτηκε ο αντίδικός του Γ.

³⁷. ΓΑΚ/Υπουργείο Θρησκευμάτων(1828-1833),φ.18(1828), αρ. 64, λήψη 147.

³⁸. ΓΑΚ/Υπουργείο του Πολέμου,φ.214,λήψη 4,5,6 και Οδυσσέας Δημητρακόπουλος, «Τα πολεμικά γεγονότα από τον Αύγουστο ως τον Σεπτέμβριο του 1827». ΙΕΕ,ΙΒ, 471-472.

³⁹. Για τα γεγονότα αυτά βλ. Θανάσης Δουμακής, «Τα γεγονότα στον όρμο της Καρίτσας και στο λιμάνι της Σκοπέλου τον Ιούνιο και τον Αύγουστο του 1827», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο*, 55 (2009) 165-170 και Γιώργος Θωμάς, *Ο Πηλιορίτης Οπλαρχηγός Γιώργης Ζορμπάς (1768-1856)σ.....*

Ζορμπάς, ο οποίος με επιστολή του προς τη επιτροπή του Αντιθαλασίου Δικαστηρίου (20.08.1828) επιδίωξε την αθώωσή του⁴⁰.

Η εμπλοκή του, όμως, στην υπόθεση αυτή και η δραπέτευσή του είχε ως αποτέλεσμα να αμφισβητηθεί το κύρος του. Τούτο το διαπιστώνει κανείς στην από 6.11.1828 επιστολή του Δ. Υψηλάντη προς τον Καποδίστρια,⁴¹ στην οποία αναφέρεται ότι ο Μήτρος Λιακόπουλος δραπέτης όντας, του ζήτησε προς εξιλέωση του σφάλματός του⁴² να προσφέρει τις υπηρεσίες του προς την πατρίδα και ότι μετά από υπόδειξή του ελευθέρωσε την Αταλάντη. Η ανωτέρω επιτυχία του συνετέλεσε στο να γίνει αποδεκτός από τη Διοίκηση και να ενταχθεί στο τέλος του 1828 στο στράτευμα της Ανατολικής Ελλάδας, ενώ τον επόμενο χρόνο πήρε μέρος σε διάφορες επιχειρήσεις εναντίον των Τούρκων. Πιο συγκεκριμένα: Στις 9 Φεβρουαρίου του 1829 συμμετείχε σε επιχειρήσεις μαζί με τους Μαυροβουνιώτη και Εμορφόπουλο στην απελευθέρωση της Ανατολικής Στερεάς. Ο ίδιος κράτησε ελεύθερο το Ξηροχώρι (Ιστιαία),⁴³ ενώ στις 25 Ιουνίου τραυματίστηκε θανάσιμα στο Μεσοβούνι Θηβών.⁴⁴ Ο Λιακόπουλος κατείχε τότε τον βαθμό του πεντακοσάρχου⁴⁵ και ήταν 38 ετών, σύμφωνα με τον Κατάλογο τραυματιών και νεκρών του σώματος του Μήτρου Λιακόπουλου, που υπογράφεται από τον αδελφό του Νικόλαο.⁴⁶ Γεννήθηκε επομένως το 1791.

Ο Μήτρος Λιακόπουλος εν τέλει δεν πλήρωσε το πρόστιμο που του επιβλήθηκε από το Αντιθαλάσσιο Δικαστήριο και διά τούτο ο έκτακτος επίτροπος του Υπουργείου Δικαίου Α. Λόντος κατέγραψε και εφύλαξε το 1828 μερικά αντικείμενά του ως εγγύηση για την αποζημίωση του Λουκά Κορωναίου. Δύο χρόνια μετά και με βάση την ανωτέρω απόφαση ο προσωρινός διοικητής της Σκοπέλου ανέλαβε να εκποιήσει

⁴⁰. Από την εανωτέρω επιστολή πληροφορούμαστε ότι τον Αύγουστο του 1828 ο Μ.Λιακόπουλος είχε ήδη δραπέτευσει. Βλ. ΓΑΚ/Αντιθαλάσσιο Δικαστήριο, φ.14^α, λήψη 489.

⁴¹. ΓΑΚ, Αρχείο Καποδίστρια (1819-1838), φάκ.151, αρ. 4564

⁴²Εννοεί προφανώς τη δραπέτευσή του από τη φυλακίση της Αίγινας.

⁴³. Αλέξανδρος Δεσποτόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1828» ό.π.σ.518.

⁴⁴. Αλέξανδρος Δεσποτόπουλος «Η Επανάσταση κατά το 1828», ό.π.σ.518

⁴⁵. Αθηνά Ματράκη, «Τρεις θεσσαλοί αγωνιστές.....» ό.π., σ.169.

⁴⁶. ΓΑΚ, Πληρεξούσιος Τοποτηρητής 1828-1831/Αρχείο Καποδίστρια, φακ. 12, λήψη 494.

τα αντικείμενα αυτά, προκειμένου να ικανοποιήσει το αίτημα του αδικηθέντος Λ. Κορωναίου.⁴⁷

Μετά τον θάνατό του η σύζυγός του Μαρία απηύθυνε επιστολή (22 Ιουλίου 1829) από Ταλαντονήσι⁴⁸ προς την Επιτροπήν Οικονομίας, με την οποία ζητεί να αναγνωριστούν οι προσφερθείσες προς την πατρίδα υπηρεσίες του συζύγου της και καθιστά πληρεξούσιό της τον Γεώργιον Ζιώγαν, από τη Μαγνησία. **(Αργότερα θα εγκατασταθεί στην Ιστιαία .)**..... Πράγματι ο ανωτέρω πληρεξούσιος έλαβε από τον ταμία του στρατεύματος της Ανατολικής Ελλάδας Α. Λουκόπουλο για λογαριασμό της χήρας του Μ. Λιακόπουλου το ποσό των 1.934,20 γροσίων ως μισθό για τις υπηρεσίες του από 11 Μαρτίου έως 25 Ιουνίου 1829.⁴⁹**Ενώ στις 15.09.1842 η ίδια ζητεί σύνταξη για τον σύζυγόν της.⁵⁰**

Νικόλαος Λιακόπουλος(1805- ;)

Ο εκ Ραψάνης Νκόλαος Λιακόπουλος είναι γνήσιος αδελφός του Μήτρου Λιακόπουλου, όπως αναφέρθηκε στο εισαγωγικό μέρος. Τούτο βεβαιώνεται ακόμη και από την αίτησή του (α/α 67, της 14.4.1965, κουτί 110), όπου αναφέρεται ότι ο ίδιος «είναι ομομήτριος αδελφός του μακαρίτου Μήτρου Λιακόπουλου και ακολούθησεν αυτόν απ' αρχής του Ιερού αγώνος μέχρι τέλους αυτού, παρευρεθείς εις όλας τας συγκροτηθείσας παρ' αυτού και κατά των Τούρκων μάχας, ως πρώτος εκατόνταρχος, λοχαγός».⁵¹ Η συμμετοχή των δύο αδελφών σε κοινές πολεμικές επιχειρήσεις επιβεβαιώνεται και από το έγγραφο της 30.07.1829 που προαναφέραμε, το οποίο υπογράφει ο ίδιος ως εκατόνταρχος και βεβαιώνει ότι στη μάχη των Θηβών (26.06.1829) σκοτώθηκε ο αδελφός του Μήτρος, ενώ ο ίδιος πληγώθηκε στο δεξιό χέρι και στο στήθος σε προγενέστερη μάχη (2.06.1829).⁵² Ήταν τότε ο

⁴⁷. ΓΑΚ/ Υπουργείο Δικαίου (1828-1830), φ. Λήψεις 480,481.

⁴⁸. Μικρό νησί στον Ευβοϊκό κόλπο, 1 χιλ. ανατολικά της Σκάλας Αταλάντης.

⁴⁹. ΓΑΚ, Αρχείο Καποδίστρια, Γραμματεία στρατιωτικών (1828-1831), φ.17, λήψη 686.

⁵⁰ **Κωστής Αναστ. Κωνσταντινίδης, Η ληστεία και η πειρατεία στη Σκύρο... ,ό.π. σ.447.**

⁵¹. Γιώργος Χ. Χιονίδης, «Ανέκδοτα έγγραφα και άγνωστα στοιχεία για κλεφταρματολούς και για την επανάσταση (1821-1822) ατη Μακεδονία και ιδιαίτερα στον Όλυμπο», *Μακεδονικά*, τ.Κ' (εις μνήμην Χτ. Νάλτσα), Θεσσαλονίκη 1980, 140.

⁵² Βλ. σημ.35.

Νικόλαος Λιακόπουλος 24 ετών. Γεννήθηκε επομένως το 1805, λίγο μετά τον θάνατο (1804) του πατέρα του, του κλεφταρματολού Λιάκου.⁵³

Μετά τον θάνατο του αδελφού του ο Νικόλαος συνέχισε τη δραστηριότητά του ως στρατιωτικός. Έτσι με το από 31.01.1830 έγγραφο, από τη Σαλαμίνα, απευθύνει έκκληση προς τον ταμία του Στρατοπέδου της Ανατολικής Ελλάδας Α. Λουκόπουλο, προκειμένου να εξακολουθήσει την πληρωμή των δικαιωμάτων του νεκρού αδελφού του. Το έγγραφο υπογράφει ως τρίτος λοχαγός του Β' τάγματος.⁵⁴

Λίγους μήνες μετά, σε ένα ακόμη έγγραφο με ημερομηνία 29.9.1830, εμφανίζεται πάλι ως λοχαγός στο *Εύζωνον Σώμα*.⁵⁵ Τοιούτο σημαίνει αναγνώριση των υπηρεσιών προς την πατρίδα. Μέχρι στιγμής δεν έχουμε άλλα στοιχεία για τη ζωή και τη δράση του. Πάντως το 1865, όταν υπέβαλε την αίτηση αναγνώρισης της επαναστατικής του δράσης, βρισκόταν ακόμη εν ζωή.

όπου οι κάτοικοι του νησιού τον περιβάλλουν με απόλυτη εμπιστοσύνη.⁵⁶

⁵³. Ν.Κ.Κασομούλης, *Ενθυμήματα*, ό.π.σ.12

⁵⁴. ΓΑΚ, Αρχείο περιόδου Καποδίστρια/ Γραμματεία των στρατιωτικών (1828-1831), φ.17, αρ.12. λήψη 683.

⁵⁵. ΓΑΚ, Γραμμ. Στρατ. (1829-33), φάκ. 36 λήψη 107,108. Στο ίδιο έγγραφο (φ. 36, λήψη 121) εντοπίζονται δύο ακόμη πολεμιστές: ο Βασίλης Γεωργίου, από τη Ραψάνη καθώς και ο Μήτρος Χρήστου από τη γειτονική Κρανιά.

⁵⁶. ΓΑΚ, Αρχείο αγώνος, Γραμματεία (1821-1827), φάκ. 15, αριθ.....

Μήτρος Λιακόπουλος (1790-1829)

Κλεφταρματολός του Ολύμπου και αγωνιστής κατά την Επανάσταση του 1821. Ο πατέρας του Λιάκος υπήρξε επίσης κλεφταρματολός του Ολύμπου περί τα τέλη του 18^{ου} αιώνα ως το 1804. Έλαβε μέρος στην εξέγερση στην Κασσάνδρα επικεφαλής 400 αγωνιστών και μετά την αποτυχία της συνέχισε τον πόλεμο στην περιοχή της Μαγνησίας. Διακρίθηκε σε μάχες που έγιναν στο Τρίκερι. Αργότερα πήγε στην Πελοπόννησο και έλαβε μέρος στον αγώνα κατά του Ιμπραήμ. Αποφασιστική ήταν η συμβολή του κατά τη μάχη των Μύλων (Ιούνιος 1825). Τον Νοέμβριο του 1826 μαζί με άλλους συμπατριώτες του ακολούθησε τον Κωλέττη στην αποτυχημένη εκστρατεία του κατά των Τούρκων στην Αταλάντη. Επί Καποδίστρια εντάχθηκε στον στρατό του Δ. Υψηλάντη. Σκοτώθηκε στις 21 Ιουνίου του 1829 σε σύγκρουση με Τούρκους κοντά στη Θήβα. **(Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα, τ. 38, σ. 276).**

.Στη Σκιάθο ο Διαμαντής Νικολάου δεν ησύχασε. Σύμφωνα με την από 25.6.1865 αναφορά της χήρας του Μεταξιάς «προς την επί των θυσιών και αγώνων Επιτροπήν», την οποία δημοσίευσε ο Κώστας Σπανός το 1980,ο Διαμαντής Νικολάου ανέβηκε στον Όλυμπο, το 1828,με εντολή του Καποδίστρια για να επαναστατήσει την περιοχή.Ακόμη,από την ίδια αναφορά πληροφορούμαστε ότι πήρε μέρος στα γεγονότα της Κασσάνδρας (1821) και στις μάχες στα Βρυσάκια (1823), στη Σκιάθο (1823) κι ότι ξόδεψε συνολικά 430.000 γρόσια. Βλ. Κώστας Σπανός,«Δεκατέσσερα έγγραφα...»,ό.π.,σ.28.

Ο Αλέξανδρος Δεσποτόπουλος πάλι αναφερόμενος στην απελευθέρωση της πόλης από τον Λιακόπουλο τον χαρακτηρίζει «προσκυνημένο».⁵⁷

Δεν αποκλείεται ο Λιακόπουλος μετά την καταδίκη από το θαλάσσιο Αντιδικαστήριο, που αναφέραμε, να ήλθε σε κάποια συνεννόηση με τους Τούρκους και αυτό να επιβάρυνε τη θέση του.

⁵⁷.Αλέξανδρος Δεσποτόπουλος, «Η Επανάσταση κατά το 1828», *ΙΕΕ*, τ.ΙΒ', σ.509.